

Ekonomovia varujú, že zavedenie dôchodkového stropu ohrozí výšku budúcich dôchodkov

Klub ekonomických analytikov (KEA) vyjadruje nesúhlas so zásahmi do dôchodkového systému, ktoré zhoršia jeho udržateľnosť. Budúcim dôchodcom nepomôže ústavný zákon o strope dôchodkového veku, ale praktické opatrenia, ktoré pripravia krajinu na starnutie a zmiernia úbytok populácie v aktívnom veku.

V posledných týždňoch sa objavujú úvahy o zavedení stropu na vek odchodu do dôchodku, najčastejšie vo veku 65 rokov. Spolu so zavedením minimálnej valorizácie dôchodkov ide o ďalšie oslabenie dôchodkovej reformy z roku 2012¹. **Takýto krok by podľa KEA znamenal krok späť pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií a ohrozenie budúcich dôchodkov.** Podľa najaktuálnejších výpočtov Rady pre rozpočtovú zodpovednosť² bude pre obnovenie dlhodobej udržateľnosti nutné, aby verejná správa našla dodatočné nové trvalé úspory, resp. príjmy, minimálne vo výške 0,4 % HDP prakticky už dnes.

Dôchodková reforma v roku 2012 naviazala vek odchodu do dôchodku na vek dožitia. Takáto väzba je kľúčová pre udržateľnosť verejných financií do budúcnosti. Okrem iného znamená, že **bez ďalšieho legislatívneho zásahu môže dôchodkový vek automaticky klesať, stagnovať, alebo rásť, plne v súlade s demografickým vývojom.** Tým, že sa zaviedol tento automatický mechanizmus sa zároveň predišlo pravidelnému politickému boju o to, či a o koľko dôchodkový vek zvyšovať. Pre ilustráciu, priemerný počet rokov strávených v dôchodku mužov, ktorí v roku 2016 odišli do dôchodku sa odhaduje na 19,3 roka a žien 25,5 roka³. **Súčasná legislatíva v podstate udrží počet rokov na dôchodku blízko týchto hodnôt aj pre budúcich dôchodcov.**

Zavedenie stropu na 65 rokov sa pritom vôbec nedotýka ľudí, ktorí sú momentálne vo veku pred dôchodkom a najbližších 20 rokov sa bude dôchodkový vek ďalej posúvať. Navrhovaná úprava by sa prejavila až okolo roku 2038 a dotýkala sa ľudí narodených v roku 1974 a neskôr. V roku 2038 nebude rozhodovať to čo sa dostalo do zákona v roku 2018, ale čo si reálne budeme môcť v tom čase dovoliť.

Skorší odchod do dôchodku znamená dlhší čas strávený na dôchodku a teda aj vyššie dôchodkové výdavky zo strany verejných financií. Na to, aby ich **štát vedel neskôr zaplatiť, bude potrebovať buď (1) zvýšiť už dnes vysoké odvody** (dnes dosahujú 23%⁴ hrubej mzdy), resp. dane; alebo (2) budú musieť ľudia ísť do dôchodku s **nižším priznaným dôchodkom**; alebo (3) **akceptovať výrazne viac kvalifikovaných pracovníkov zo zahraničia.**

V súčasnosti však diskusiu o takýchto kompenzačných opatreniach nevidno a kým politici nenavrhnú, ako by sme výpadok vykryli, pokladáme za lepšie ponechať súčasnú úpravu. V prípade, že sa vývoj verejných financií v najbližších dvadsiatich rokoch ukáže ako nad očakávanie

¹ Program Stability SR na roky 2018-2021

² Správa o dlhodobej udržateľnosti VF z apríla 2018

³ http://www.rozpoctovarada.sk/vo_download/rrz_ko_20180216_strop_dv_65.pdf

⁴ Do príjmov dôchodkového systému zahrňujeme odvody do fondu starobného poistenia a rezervného fondu solidarity.

priaznivý, je dostatok času na to, aby sa vek odchodu do dôchodku upravil následne alebo sa prípadný priaznivý vývoj využil na zlepšenie kvality života v inej oblasti.

Ak chce vláda zabezpečiť, aby si ľudia v budúcnosti dlhšie užívali dôchodok, môže k tomu prispieť:

- 1) **Využitím dobrých časov** - napr. súčasného rastu ekonomiky a zamestnanosti - **na rýchlejšie znižovanie štátneho dlhu**. Teraz sa dá zväčšiť priestor na dofinancovanie dôchodkov v ďalších desaťročiach, keď sa naplno prejaví starnutie.
- 2) **Účinnějšíou rodinnou politikou na podporu záujmu ľudí vychovávať deti**, čo by zmiernilo budúci pokles populácie v aktívnom veku. Malo by hlavne ísť o nefiškálne opatrenia ako dostupné školy, zvýšenie flexibility trhu práce, dostupné zdravotné služby a pod.
- 3) **Aktívnou inteligentnou imigračnou politikou** na zmiernenie úbytku populácie v aktívnom veku.
- 4) **Opatreniami na zmiernenie odlevu mladých ľudí do zahraničia** - napr. lepšie fungujúci štát, nekorupčné a férové prostredie, kvalitnejšie školstvo.
- 5) **Zefektívniť zdravotníctvo**, aby sa znížila odvrátiteľná úmrtnosť a **zlepšila kvalita rokov prežitých na dôchodku**.
- 6) **Reformou vzdelávania** s výrazným rozvíjaním zručností a spôsobilostí, ktoré zlepšia budúcu produktivitu ľudí v aktívnom veku.
- 7) **Zlepšiť fungovanie 2. a 3. dôchodkového piliera** v súlade so správou Revízia výdavkov na politiky trhu práce a sociálne politiky Útvaru hodnoty za peniaze

Kým politici uvedené praktické kroky pre lepšiu udržateľnosť dôchodkového systému nerobia, navrhovaný strop dôchodkového veku je len ďalším nekrytým sľubom.

Priestor na zlepšenie vidíme aj v lepšej informovanosti budúcich dôchodcov

Klub ekonomických analytikov zároveň vidí priestor na zlepšenie aj v informovaní súčasných poistencov a budúcich dôchodcov zo strany Sociálnej poisťovne. Budúci dôchodcovia by mali pravidelne dostávať stručnú a zrozumiteľnú informáciu s odhadom výšky ich dôchodku podľa aktuálnych pravidiel a očakávanom veku, kedy im vzniká nárok na dôchodok.

Jednou z možností je aj koncept tzv. „oranžovej obálky“, kde by Sociálna poisťovňa zároveň informovala aj o tom, ako bude dôchodok ovplyvnený skorším či neskorším odchodom do dôchodku. Samotný list by mohol byť zasielaný aj elektronickou formou po prihlásení na stránke Sociálnej poisťovne.

Podrobnejšie informácie ku konceptu oranžovej obálky možno nájsť na:

<https://blog.etrend.sk/iness/oranzova-dochodkova-obalka.html>

Viac informácií k vyhláseniu poskytnú:

Juraj Valachy, predseda Klubu ekonomických analytikov
klub.ekonomickych.analytikov@gmail.com, juraj_valachy@tatrabanka.sk
www.ineko.sk/kea

Ján Kovalčík, kovalcik@ineko.sk
Michal Mušák, musak.michal@slsp.sk
členovia riadiaceho výboru KEA

Vydané v Bratislave 24. mája 2018

Klub ekonomických analytikov (KEA) je občianskym združením, má 38 členov a pozostáva z ekonomických analytikov z rôznych inštitúcií, ako sú komerčné banky, mimovládne výskumné inštitúcie, Slovenska akadémia vied, ministerstvá, konzultačné firmy a univerzity.

Vyhlásenie podporilo 30 členov Klubu ekonomických analytikov:

Martin Barto
Marianna Červená
Radovan Ďurana
Boris Fojtík
Marek Gábriš
Peter Goliaš
Juraj Karpiš
Miroslav Kňazko
Ľubomír Koršňák
Ján Kovalčík
Michal Lehuta
Tibor Lörintz
Gabriel Machlica
Katarina Muchová
Michal Mušák
Viktor Novysedlák
Viliam Páleník
Viliam Pätoprstý
Peter Pažitný
Róbert Prega
Katarína Strapoňová
Zdenko Štefanides
Martin Šuster
Juraj Valachy
Mária Valachyová

Vyhlásenie podporili aj ďalší 5 členovia KEA, ktorí chceli ostať v anonymite.